

memo aan de gemeenteraad

aan	de gemeenteraad
dossiernummer	5264
onderwerp	invulling motie CU ‘Gouda leeft met water’
van	het college van burgemeester en wethouders
datum	29 juni 2021

memo

memo

Met de vaststelling van het Kaderplan Bodemdaling Binnenstad op 20 oktober 2020 en het peilbesluit door Rijnland ligt er een besluit om een apart compartiment met een ander waterpeil in de lage delen van de binnenstad aan te leggen. Bij de vaststelling heeft de gemeenteraad de motie ‘Gouda leeft met water’ (ID 54) aangenomen.

Inhoud van de motie

1. Uiterlijk in het 2e kwartaal van 2021 een inventarisatie op te leveren die in beeld brengt in welke mate en via welke concrete projecten Gouda stappen neemt die in lijn liggen met de ambitie van de watervisie.
2. In het kader van deze inventarisatie aan te geven op welke manier koppelkansen mogelijk zijn binnen geplande (gemeentelijke) werkzaamheden (bijvoorbeeld vervangen bruggen en kades) en welke mogelijkheden er zijn voor (co)financiering van de projecten.

Met deze memo wil het college hier inzicht in geven en invulling geven aan de motie.

De ambitie in de watervisie

De watervisie stelt een procesmatige aanpak voor om de volgende doelen te realiseren:

1. Verlevendigen zuidelijke binnenstad en daarmee de binnenstad als geheel
2. Meer water in de stad creëren
3. Meer watertoerisme in de stad creëren.
4. Een oplossing voor de dalende bodem zoeken.
   De wateralliantie is van mening dat door deze zaken met elkaar te combineren er meerwaarde gecreëerd kan worden.

Ambitie 1: verlevendigen zuidelijke binnenstad

Het versterken van de aantrekkelijkheid aan de zuidzijde van de binnenstad is als ambitie opgenomen in het Verkeerscirculatieplan. Een verkeersluwe Veerstal is een belangrijke omstandigheid die katalyserend kan werken op het verlevendigen van de zuidelijke binnenstad.

gemeente gouda

Hierdoor ontstaan kansen om de beleving van het water te versterken en meer ruimte te bieden voor fietsers en wandelaars. Ook kan het aanleiding zijn voor het vestigen van nieuwe functies, waaronder (dag)horeca of (kleinschalige) culturele evenementen. In de uitvoeringsagenda voor de 1e fase van het VCP is voorzien in een Pilotproject Nieuwe Veerstal.

Ambitie 2. Meer water in de stad creëren (en de relatie met klimaatadaptatie)
De relatie tussen het klimaatbestendig maken van de binnenstad en het open graven van grachten is onderzocht met modelberekeningen die ten behoeve van het KBB zijn uitgevoerd. Uit de modelberekening blijkt dat deze link er nauwelijks is én dat deze maatregel nu niet past in een doelmatige aanpak om klimaateffecten tegen te gaan, of overlast door bodemdaling aan te pakken.

Er wordt wel ruimte voor water in de gehele stad toegevoegd. Dit is onderdeel van de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie. Hoe Gouda omgaat met klimaatadaptatie is vastgelegd binnen het Raadsprogramma Klimaatadaptatie. In dit programma zijn er stresstesten doorlopen; daarin is gekeken waar de overlast door teveel aan water, droogte of hitte het grootst is. En voor deze stresstest heeft de Raad een stadsbrede risicodialoog gehouden. De strategie en uitvoeringsagenda Klimaatadaptatie is eind 2019 vastgesteld door de gemeenteraad.

Daarnaast heeft Gouda haar beleid voor klimaatadaptatie vastgelegd in:

- In het **gemeentelijke rioleringsplan** 2019-2023 (hierin de watergerelateerde klimaatadaptatieopgaven, zoalswateroverlast en droogte) en
- **Structuurvisie Groen** .

Ambitie 3: meer watertoerisme in de stad creëren
In lijn met de ambities uit de Toekomstvisie Gouda 2030 om verbindingen van het water binnen en buiten Gouda, onder meer voor pleziervaart, te verbeteren, en het coalitieakkoord ‘Samenwerken en investeren voor Gouda’ zet het college in op het verbeteren van de vaarverbinding tussen de Reeuwijkse Plassen en Gouda door elektrificatie. Dit zorgt voor een verkorting van de passagetijd, waardoor het vaartraject aantrekkelijker wordt.
Vaartoeristen en waterrecreanten kunnen vanaf de Reeuwijks Plassen naar Gouda varen en de winkels, horeca en bezienswaardigheden in de binnenstad bezoeken (sloepennetwerk Zuid-Holland). Uit recent onderzoek is gebleken dat waterrecreanten in onze provincie met €218,- p.p. relatief veel uitgeven.[1] Andersom krijgen Gouwenaren via de vaarverbinding toegang tot het Plassengebied en het vaarrondje via de Hollandse IJssel, Dubbele Wiericke, Oude Rijn en de Gouwe (Rondje Rijn-IJssel). Het verbeteren van de verbinding op dit traject is een belangrijke stap bij het realiseren van het hele Rondje Rijn-IJssel. Dit rondje vormt het strategisch vergezicht voor de waterrecreatie ambities van de regio Midden-Holland. Tevens kan het verbeteren van de vaarverbinding bijdragen aan het positioneren van Gouda en de regio als recreatiegebied, wat ook gebeurt door evenementen als Gouda Waterstad (onderdeel van hoofdprogramma Gouda750) en de Museumhavendagen. Het project vormt een prioriteit van onze regio bij de totstandkoming van het bestuurlijk programma

[1] Verkenning promotie watersport en -recreatie Zuid-Holland (2021)

Waterrecreatie, waarin de provincie samen optrekt met de drie pilotregio's voor waterrecreatie: Hollandse Plassen, Hof van Delfland en Midden-Holland.

De huidige doorvaartijd van het vaartraject tussen de Reeuwijkse Plassen en de binnenstad van Gouda wordt bepaald door de handmatige bediening van de sluis en vier bruggen op het traject door een medewerker van de havendienst (of vrijwilligers van het Gouds Sluiswachtersgilde). De gemeente heeft samen met de provincie Zuid-Holland onderzoek gedaan naar de mogelijkheden om de vaarverbinding Reeuwijkse Plassen-Gouda v.v. te verbeteren. Daarbij zijn verschillende mogelijkheden van het elektrificeren van de monumentale sluis en bruggen op het vaartraject in kaart gebracht. Het elektrificeren van de sluis en vier bruggen en bediening door de havendienst ter plaatse wordt door adviesbureau Waterrecreatie Advies aanbevolen. De inzet van de havendienst (of getrainde vrijwilligers van bijvoorbeeld het Gouds Sluiswachtersgilde) ter plaatse blijft daarbij nodig, echter wordt de passagetijd van het traject verkort worden van 45 minuten tot ca. 30 minuten. Door de elektrificatie is de bediening bovendien minder inspannend dan voorheen, waardoor kansen voor intensivering ontstaan.

Het college heeft onlangs een intentiebesluit genomen om de sluis Reeuwijks Verlaat, de A.G. de Vrijebrug, de C. Ketelbrug, de Jan Verzwollebrug en de Kazernebrug te elektrificeren. Het college van gemeente Bodegraven-Reeuwijk heeft recent eveneens haar commitment uitgesproken voor het verbeteren van de vaarroute. Het verbeteren van de vaarverbinding Reeuwijkse Plassen-Gouda is als intentie opgenomen in de kadernota 2022-2025 van de gemeente Gouda. Voor verdere besluitvorming wil het college het benodigde beheer na elektrificeren en de te verwachten effecten van elektrificeren op het bezoek aan de stad in beeld brengen. Het college is in gesprek met betrokken partijen waaronder de provincie Zuid-Holland over de benodigde cofinanciering van het elektrificeren van de sluis en bruggen. Er zijn ook gesprekken met het bedrijfsleven om te bezien hoe zij kan bijdragen in de ambitie.

Deze zomer organiseert de gemeente samen met de vrijwilligers van het Gouds Sluiswachtersgilde de doorvaardagen, waarbij onbeperkt heen en weer gevaren kan worden tussen Gouda en de Reeuwijkse Plassen. Bij de provincie Zuid-Holland is subsidie aangevraagd voor het verdubbelen van het aantal doorvaardagen van twee naar vier zaterdagen. Bij de doorvaardagen hoeven waterrecreanten geen rekening te houden met de beperkte bedieningstijden. Uit de eerdere organisatie van de doorvaardagen is reeds gebleken dat dit een impuls geeft voor het aantal waterrecreanten. De nieuwe proef moet nog meer informatie opleveren. De resultaten worden meegenomen bij de verdere besluitvorming over het verbeteren van de vaarverbinding Reeuwijkse Plassen-Gouda v.v.

In 2022 wordt met cofinanciering van de provincie Zuid-Holland een nieuwe aanlegsteiger bij de Korte Vest opgeleverd, waardoor het voor sloepjes nog gemakkelijker wordt om bij de binnenstad aan te leggen. Mogelijkerwijs krijgt het aanbod van bootverhuur of andersoortige waterrecreatieondernemerschap in Gouda hierdoor een impuls.

De gemeente cofinanciert, samen met Bodegraven-Reeuwijk, de ontwikkeling van kaasvaarten voor onder meer toeristen vanaf Landal De Reeuwijkse Plassen naar de binnenstad van Gouda. In aansluiting op de inspanningen die de gemeente doet om de beleving van Gouda Waterstad te

versterken, draagt de gemeente ook bij aan het ontwikkelen van IJsseltochten van Capelle aan de IJssel naar Gouda. In het kader van het bestuurlijk programma Waterrecreatie wordt ook bezien of het laadvoorzieningennetwerk in de regio kan worden versterkt ter ondersteuning van de ambities voor meerdaags varen in het Groene Hart. Komend jaar worden nieuwe sanitaire voorzieningen voor waterrecreanten gerealiseerd.

Ambitie 4: een oplossing voor de dalende bodem

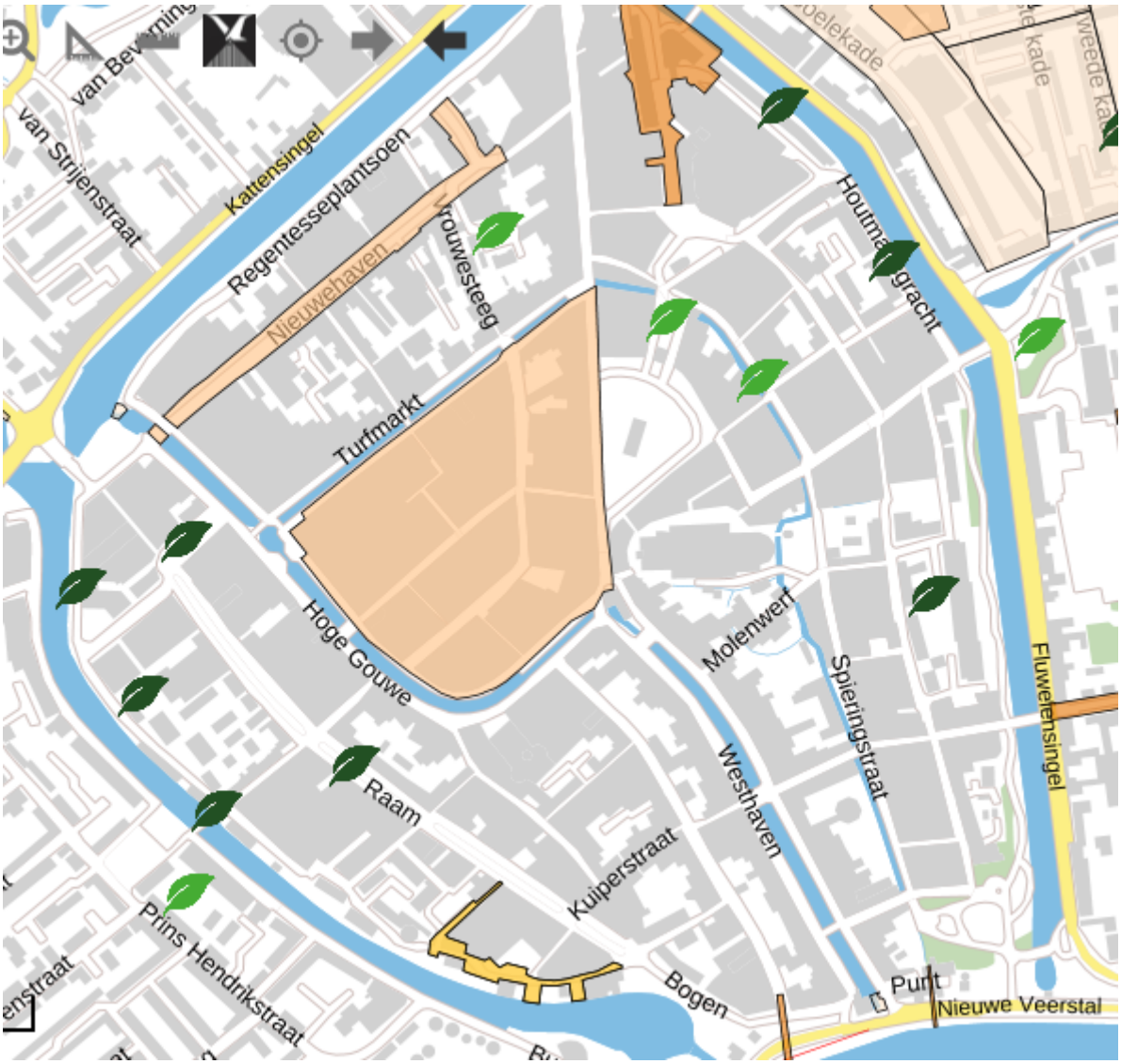
Al in 2014 is Gouda in de Coalitie Stevige Stad (naast de gemeente, het hoogheemraadschap van Rijnland, Rijkswaterstaat, Deltares, Platform Slappe Bodem, Kenniscentrum Aanpak Funderingsherstel en TU Delft) gestart met het zoeken naar duurzame oplossingen voor overlast door bodemdaling in de binnenstad van Gouda. Het Kaderplan Bodemdaling Binnenstad (KBB), dat door de gemeenteraad afgelopen najaar is vastgesteld, is hiervan het resultaat. Dit plan bevat de maatregelen die de gemeente en het hoogheemraadschap nemen om de wateroverlast in de binnenstad, veroorzaakt door bodemdaling, terug te dringen en te voorkomen. Op hoofdlijnen:

- Het verlagen van het waterpeil in het oppervlaktewater en in de riolering in de lage delen van de binnenstad, waar de (water)overlast het hoogst is, door het maken van een nieuw compartiment.
- Daarnaast bevat het KBB ook een agenda voor de lange termijn. Voor de lange termijn moet in ieder geval rekening worden gehouden met het effect van toenemende hoogteverschillen op het historisch stadsgezicht. T.a.v. de gevolgen van toenemende hoogteverschillen is een antwoord nodig op de vraag wanneer we kunnen spreken van schade aan het stadsgezicht.

De waterallliantie is uitgenodigd om over de effecten van bodemdaling op de lange termijn mee te denken en heeft ook een actieve inbreng geleverd bij het opstellen van de Omgevingsvisie. Ook de ambities voor het realiseren van het Kenniscentrum Bodemdaling en het opgestarte living lab bodem & technologie vanuit Campus Gouda moeten de kennis over bodemdaling en de totstandkoming van innovatieve oplossingen aanjagen.

Inventarisatie projecten als meekoppelkansen voor rondje

(opmerking. alle onderstaande projecten staan niet stil: onderstaand overzicht is een momentopname dd 22 uni 2021)

ACHTER DE WAAG

Project Achter de Waag wordt betaald vanuit het groenfonds. Primair is het doel dus vergroenen. Dat betekent dat er i.i.g. een groenelement komt. Maar Achter de Waag is een prominente locatie met veel gebruiksfuncties (o.a. evenenementen, fietsstallingsruimte) waar veel verschillende belangen spelen.

De gemeente heeft verschillende oriënterende gesprekken gevoerd en in alle gesprekken kwam als grootste wens het realiseren van de intieme vaarroute en terugbrengen van water ter sprake, specifiek uiteraard het open maken van de overkluizing Achter de Waag (en twee bruggen aanleggen). Daar is binnen dit project geen ruimte voor.

Daarom is ervoor gekozen om vanuit het groenfonds een toekomstvisie opstellen. Een groencomponent is een verplicht onderdeel daarin en die component kan ook op relatief korte termijn uitgevoerd en betaald worden. Welke andere aspecten (naast de vergroeningscomponent) er in de toekomstvisie worden opgenomen, is afhankelijk van het participatieproces en de uiteindelijke beslissing van de gemeente. Op basis van de reeds uitgevoerde stappen in het participatieproces ligt het voor de hand dat in de toekomstvisie wordt opgenomen dat de gracht wordt opengemaakt.
De planning is nu om de toekomstvisie deze zomer af te ronden.

Een belangrijke bottleneck is koppeling met het groot onderhoud van de overkluizing achter de Waag; de verwachtte restlevensduur van de huidige duikerconstructie is nog minimaal 15 jaar.
In de toekomst (15 jaar of 30 jaar) moet een keer groot onderhoud aan de overkluizing worden gedaan. En dat is het 'nu of nooit moment'. De investering heeft overigens grote raakvlakken met de doorvaarbaarheid van de Turfmarkt en de Zeugstraat.

Uitvoering KBB: doorvaarbaarheid Turfmarkt & Zeugstraat
De raad heeft recent een raadsmemo (dossier 5065) ontvangen waarin in de meerkosten voor het meteen doorvaarbaar aanleggen van de peilscheidingen en een lijst met de voor- en nadelen van deze keuze zijn weergegeven. Daarin wordt toegelicht dat er nog wat hobbels te nemen voordat het volledige rondje gevaren kan worden (door de kleinere vaartuigen), voor de meeste daarvan zijn geen meekoppel-kansen mogelijk.
Het college geeft in deze memo aan dat zij meteen overstapplaatsen zullen aan te leggen voor kano's en supboards, zoals is gevraagd door de kanovereniging Goudse Peddel.

Herinrichting Agnietenstraat
De Agnietenstraat en Korte Vest worden heringericht. Dit geeft een impuls voor de gebiedskwaliteit, met meer groen, waardoor het ook aantrekkelijker moet worden een rondje binnenstad te lopen. Daarin vervangen van beschoeiingen/damwanden. Binnen dit project is tevens de aanleg van een lange loop-/aanlegsteiger voorzien, net als een steiger voor het Regentesseplantsoen.

De helft van deze kosten worden betaald vanuit een subsidie van de Provincie Zuid-Holland en de werkzaamheden worden eind 2021/begin 2022 gestart.

Havensluis
Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft de komende jaren een veiligheidsopgave bij de IJsseldijk waar de Havensluis een onderdeel van is. Stichting Gouda ~sterk~ aan de IJssel heeft Rijnland gevraagd of ze het openstellen van de Havensluis mee wil nemen als variant in de verkenningsfase in het dijkversterkingsproject. De gemeente Gouda en provincie Zuid-Holland hadden in 2021 budget gereserveerd voor cofinanciering van de verkenning van het openstellen van de Havensluis, uit te voeren onder regie van HHR. Door capaciteitsgebrek lijkt dit uitgesteld te worden tot 2022. Bezien zal worden of er dan wederom cofinanciering kan worden geleverd. Rijnland heeft de planning om de uiteindelijke dijkverbetering in 2027 afgerond te hebben.